

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи
Кафедра практичної психології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Психологія загальна, педагогічна та вікова
(обов'язкова)

Освітньо-професійна програма	Англійська мова і література та друга іноземна мова
Спеціальність	014 Середня освіта
Галузь знань	01 Освіта / педагогіка
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Факультет	факультет іноземних мов
Мова навчання	українська

Розробники: Н.Г. Матейчук, асистент кафедри практичної психології

Профайл викладачів	http://animus.chnu.edu.ua/?page_id=10#
Контактний тел.	+380954486670
E-mail:	n.mateychuk@chnu.edu.ua
Консультації	Онлайн консультації: четвер 14.30-16.30

2021-2022 н.р.

1. Анотація дисципліни

В умовах реформування освіти України набуває актуальності проблема підготовки фахівців, які обізнані з умовами та закономірностями розвитку пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних особливостей людини, які знають критерії та закономірності психічного розвитку людини, вікові можливості навчання та виховання, здатні впроваджувати в освітній процес новітні технології та методи навчання й виховання, враховувати сучасні запити суспільства. Відтак, в контексті удосконалення навчально-виховного процесу озброєння майбутніх учителів іноземної мови та літератури (англійської, німецької, французької) знаннями із загальної, вікової та педагогічної психології набуває особливої актуальності.

2. Мета навчальної дисципліни: забезпечення професійної підготовки студентів, які володітимуть глибокими знаннями та практичним навичками в області сучасної загальної, вікової та педагогічної психології, формування професійних компетентностей майбутніх учителів іноземної мови та літератури (англійської, німецької, французької) основної (базової) середньої школи, підготовка до педагогічної діяльності у навчально-виховних закладах.

3. Пререквізити: Вступ до спеціальності.

4. Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність)

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді.

ЗК.03 Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність)

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність)

ЗК.05 Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність)

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Професійні компетентності:

A2.1 Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання **A2.6**
Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу

A 2.7 Здатність формувати ціннісні ставлення учнів

B1.1 Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів

B1.2 Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності

Б1.3 Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність

Б1.4 Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною

Б2.2 Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

Б3.1 Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

В1.3 Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів

Г3.2 Здатність аналізувати результати навчання учнів

Д3.1 Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

- Здатність формувати в учнів предметні компетентності.
- Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання.
- Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з іноземної мови.
- Здатність аналізувати особливості сприйняття й засвоєння учнями навчальної інформації з метою прогнозу ефективності та корекції навчально-виховного процесу.
- Здатність реалізовувати ефективні підходи (особистісно-орієнтований, діяльнісний, компетентнісний) до викладання іноземної мови на підставі передового вітчизняного й міжнародного досвіду.
- Здатність доцільно використовувати й створювати сучасне навчально-методичне забезпечення (обладнання) для проведення занять.
- Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду (вітчизняного, закордонного) у галузі викладання іноземних мов з метою професійної саморегуляції й свідомого вибору шляхів вирішення проблем у навчально-виховному процесі.
- Здатність створювати рівноправний і психологічно позитивний клімат для навчання, організувати ефективну комунікацію між учасниками освітнього процесу (учні, учителі, батьки та ін.).

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

знати:

- знати етапи становлення психології як науки та її завдання на сучасному етапі розбудови суспільства;
- основні категорії та історичні передумови виникнення і розвитку загальної, вікової й педагогічної психології як науки;
- розуміти методи наукового психолого-педагогічного дослідження;
- бути обізнаним із умовами та закономірностями розвитку пізнавальних психічних процесів, емоційно-вольової сфери та індивідуально-психологічних особливостей людини;
- знати особливості діяльнісно-поведінкової сфери особистості, міжособистісних відносин у колективі;
- оперувати психологічною термінологією;
- використовувати у щоденній практичній діяльності основні методи психологічного дослідження;
- діагностувати особливості проявів пізнавальних психічних процесів, станів та індивідуальних властивостей особистості;
- принципи, критерії та закономірності психічного розвитку людини;
- чинники, що визначають перебіг та результат психічного розвитку;
- теоретичні та концептуальні підходи до вікового розвитку особистості;
- особливості виникнення і показники "нормального" розвитку на різних вікових етапах психічних процесів, емоцій і їх властивостей у дітей, підлітків, юнаків та дорослих;

- вікові можливості навчання та виховання;
- закономірності виникнення та перебігу вікових криз протягом онтогенезу від народження до старості;
- основні напрями, поняття і категорії педагогічної психології;
- основні концепції аналізу педагогічного процесу, навчання і наuczіння та виховання;
- закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду в процесі навчання і виховання;
- специфіку виявлення психологічних основ діяльності вчителя, його професійних і особистісних якостей, стилів педагогічної діяльності і педагогічного спілкування.

вміти:

- оперувати понятійно-категоріальним апаратом дисципліни;
- використовувати результати психологічного аналізу соціальних ситуацій, вирішувати психологічні задачі при конструктивному та деструктивному спілкуванні з дітьми різної вікової категорії;
- аналізувати потрібну інформацію, виявляти індивідуально-психологічні особливості людини; володіти методиками саморегуляції протікання основних психологічних функцій у різних умовах діяльності та вирішувати конфлікти;
- враховувати вікові та індивідуальні особливості особистості при взаємодії з колегами по роботі, батьками учнів, у взаєминах у власній сім'ї;
- орієнтуватись у сучасних напрямках та методах вивчення психологічних особливостей учнів; виокремлювати закономірності та механізми засвоєння соціального досвіду, на які опираються існуючі навчальні та виховні технології;
- виокремлювати психологічні характеристики наявного педагогічного стилю вчителя, його професійних якостей, педагогічного спілкування;
- здійснювати психологічний аналіз педагогічної діяльності вчителя.

Програмні результати:

ПРН 3. Знати стратегії комунікації з учасниками освітнього процесу та вміти формувати в учнів здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії засобами активної та пасивної комунікації

ПРН 7. Знати форми, методи та засоби навчання, виховання і розвитку учнів різних вікових груп засобами навчального предмета, добирати доцільні форми, методи та засоби навчання відповідно до мети і завдань навчального заняття, вікових та інших індивідуальних особливостей учнів та впроваджувати технології та методики особистісно зорієнтованого, компетентнісного та інтегрованого навчання, виховання і розвитку учнів

ПРН 8. Володіти технологіями розвитку критичного мислення учнів та застосовувати їх для формування в учнів умінь аналізувати, обґрунтовувати, доводити власну думку, ставити запитання тощо та розвитку в учнів критичного мислення для розуміння себе, своїх цінностей та потреб, здатності до осмислення власних рішень та їх наслідків, навичок рефлексії

ПРН 10. Застосовувати підходи до формування ціннісних ставлень учнів у процесі їхнього навчання, виховання і розвитку.

ПРН 14. Планувати і здійснювати освітній процес з урахуванням індивідуальних особливостей учнів (вік, здібності, інтереси, потреби, мотивація, можливості, досвід тощо); складати (брати участь у складанні) індивідуальної програми розвитку та/або індивідуального навчального плану учня (за потреби), іншим чином сприяти формуванню індивідуальної освітньої траєкторії учнів.

ПРН 15. Використовувати основні стратегії, що сприяють формуванню позитивної самооцінки учнів, застосовуючи методи роботи, навчальні матеріали та завдання для розвитку пізнавальної діяльності учнів, їх ефективної взаємодії та створює умови для формування мотивації учнів до навчання.

ПРН 16. Уміти організовувати діалог і полілог з учнями та іншими учасниками освітнього процесу, дотримуючись культури діалогу ненасильницької та безконфліктної комунікації; поважаючи права людини та суспільні цінності.

Модуль 1											
Змістовий модуль I. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»											
Тема 1. Предмет, стан і структура психології	4	1		1	-	2	4	1			3
Тема 2. Методи та основні напрями сучасної психології	4	1		1	-	2	4				4
Тема 3. Увага	4	1		1	-	2	4	1			3
Тема 4. Відчуття	4	1		1	-	2	4				4
Тема 5. Сприймання	4	1		1	-	2	4	1			3
Тема 6. Пам'ять	4	1		1	-	2	4				4
Тема 7. Мислення	4	1		1	-	2	4	1			3
Тема 8. Уява	4	1		1	-	2	4				4
Тема 9. Емоції та почуття	4	1		1	-	2	5	1			4
Тема 10. Воля	4	1		1	-	2	3				3
<i>Разом за ЗМ I</i>	<i>40</i>	<i>10</i>		<i>10</i>		<i>20</i>	<i>40</i>	<i>5</i>			<i>35</i>
Змістовий модуль 2. Морфологія латинської мови. Частина II											
Тема 1. Темперамент	3	1		1	-	1	3	1			2
Тема 2. Характер	2	1		-	-	1	4	1			3
Тема 3. Здібності	3	1		1	-	1	2				2
Тема 4. Діяльність	3	1		1	-	1	3				3
Тема 5. Спілкування	4	1		1	-	2	2				2
Тема 6. Особистість	3	-		1	-	2	3				3
Тема 7. Соціальні групи та міжособистісні стосунки	2	-	-	-	-	2	3	1			2
<i>Разом за ЗМ 2</i>	<i>20</i>	<i>5</i>		<i>5</i>		<i>10</i>	<i>20</i>	<i>3</i>			<i>17</i>
Змістовий модуль 3. «Загальні засади вікової психології»											
Тема 1. Загальні засади вікової психології	5	1	1	-	-	3	5	1			4
Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти	5	1	1	-	-	3	5				5
Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	5	1	1	-	-	3	5	1			4
Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	5	1	1	-	-	3	5				5

Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	5	1	1	-	-	3	5	1				4
Тема 6. Психологія підлітка	5	1	1	-	-	3	5					5
Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності	5	1	1	-	-	3	5	1				4
Тема 8. Психологія дорослості. Рання дорослість	5	1	1	-	-	3	5					5
Тема 9. Психологія дорослості. Зрілий дорослий вік	5	1	1	-	-	3	6	1				5
Тема 10. Психологія старіння	5	1	1	-	-	3	5					5
<i>Разом ЗМ 3</i>	50	10	1	-	-	30	51	5				46
Змістовий модуль 4. «Загальна характеристика педагогічної психології»												
Тема 1. Педагогічна психологія як наука	7	1	1	-	-	5	7	1				6
Тема 2. Психологія учбової діяльності	6	1	-	-	-	5	6					6
Тема 3. Психологія навчання	6		1	-	-	5	7	1				6
Тема 4. Психологія виховання	7	1	1	-	-	5	6					6
Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	7	1	1	-	-	5	7	1				6
Тема 6. Педагогічне спілкування	7	1	1	-	-	5	7					7
<i>Разом ЗМ 4</i>	40	5	5	-	-	30	40	3				37

5.2.1. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми
Змістовий модуль 1. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»	
1.	Тема 1. Предмет, стан і структура психології
2.	Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології
3.	Тема 3. Увага
4.	Тема 4. Відчуття
5.	Тема 5. Сприймання
6.	Тема 6. Пам'ять
7.	Тема 7. Мислення
8.	Тема 8. Уява

9.	Тема 9. Емоції та почуття
10.	Тема 10. Воля
Змістовий модуль 2. «Індивідуально - психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»	
11.	Тема 11. Темперамент Тема 12. Характер
12.	Тема 13. Здібності Тема 14. Спілкування
Змістовий модуль 3. «Загальні засади вікової психології»	
13.	Тема 1. Загальні засади вікової психології
14.	Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та немовляти
15.	Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві
16.	Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці
17.	Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)
18.	Тема 6. Психологія підлітка
19.	Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності
Змістовий модуль 4. «Загальна характеристика педагогічної психології»	
20.	Тема 1. Педагогічна психологія як наука Тема 2. Психологія учбової діяльності
22.	Тема 3. Психологія навчання
23.	Тема 4. Психологія виховання
24.	Тема 5. Психологія педагогічної діяльності
25.	Тема 6. Педагогічне спілкування

5.2.2 Самостійна робота

№	Назва теми	год.
Змістовий модуль I. «Психологія як наука. Пізнавальна діяльність»		
1.	Тема 1. Предмет, стан і структура психології	2
2.	Тема 2. Методи та основні напрямки сучасної психології	2
3.	Тема 3. Увага	2
4.	Тема 4. Відчуття	2
5.	Тема 5. Сприймання	2
6.	Тема 6. Пам'ять	2
7.	Тема 7. Мислення	2
8.	Тема 8. Уява	2
9.	Тема 9. Емоції та почуття	2
10.	Тема 10. Воля	2
Змістовий модуль 2. «Індивідуально-психологічні властивості. Психологія особистості та діяльності»		
1.	Тема 1. Темперамент	2
2.	Тема 2. Характер	2
3.	Тема 3. Здібності	2
4.	Тема 4. Діяльність	2
5.	Тема 5. Спілкування	2
6.	Тема 6. Особистість	2
7.	Тема 7. Соціальні групи та міжособистісні стосунки	2
Змістовий модуль 3. «Загальні засади вікової психології»		
1.	Тема 1. Загальні засади вікової психології	2
2.	Тема 2. Психічний і особистісний розвиток новонародженого та	2

	немовляти	
3.	Тема 3. Особливості розвитку в ранньому дитинстві	2
4.	Тема 4. Психічний і особистісний розвиток дитини в дошкільному віці	2
5.	Тема 5. Психологія молодшого школяра (зрілого дитинства)	2
6.	Тема 6. Психологія підлітка	2
7.	Тема 7. Психологія ранньої і зрілої юності	2
8.	Тема 8. Психологія дорослості. Рання дорослість	2
9.	Тема 9. Психологія дорослості. Зрілий дорослий вік	2
10.	Тема 10. Психологія старіння	2
11.	Тема 11. Психологія дорослості. Зрілий дорослий вік	2
Змістовий модуль 4. «Загальна характеристика педагогічної психології»		
1.	Тема 1. Педагогічна психологія як наука	2
2.	Тема 2. Психологія учбової діяльності	2
3.	Тема 3. Психологія навчання	2
4.	Тема 4. Психологія виховання	2
5.	Тема 5. Психологія педагогічної діяльності	2
6.	Тема 6. Педагогічне спілкування	2
7.	Тема 1. Педагогічна психологія як наука	2

6. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль:

1. Усне опитування – контроль знань з теоретичних питань, викладених у лекційному матеріалі та вивчених при самостійному засвоєнні, шляхом опитування студентів у ході проведення семінарських занять.
2. Письмові контрольні роботи – періодичний контроль знань, шляхом написання студентів контрольних робіт з питань теоретичного матеріалу.
3. Тестування та вирішення проблемних задач – контроль знань студентів шляхом перевірки засвоєння ними знань у застосуванні їх при відповіді на тестові питання і розв'язанні проблемних задач.

Модуль-контроль: перевірка знань, шляхом написання контрольної роботи, що включає ряд теоретичних питань, тестових та творчих завдань з обсягу викладеного на лекціях та опрацьованого на семінарських заняттях матеріалу та засвоєного студентами у звітний модульний період.

Екзамен: перевірка та оцінювання теоретичних знань та практичних навиків студентів з курсу «Психологія (загальна, педагогічна та вікова)» у цілому.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни Для очної (офлайн) форми навчання: підсумковий модуль, що складається з 40-ти тестових завдань, які оцінюються за такими критеріями:

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове (40 завдань)	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання.
	0,5 балів	В окремих завданнях, наприклад там, де необхідно встановити відповідність, може бути правильною частина (50%) відповіді (з 4-х відповідностей встановлено 2 чи з 3-х - 1).
	1 бал	Правильна відповідь на тестове завдання.
Максимальна кількість балів 40 балів		

Для дистанційної (онлайн) форми навчання: онлайн-тести на платформі Classtime.
Диференціація підсумкової оцінки відповідно до кількості правильних відповідей на тестові завдання.

ДФН		ЗФН	
К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль	40	К-сть балів, що відводиться на модуль-контроль	100
Загальна кількість тестових завдань	40	Загальна кількість тестових завдань	40
Загальна «вартість» тестів (у балах)	40	Загальна «вартість» тестів (у балах)	100
Кількість балів за модуль-контроль відповідає кількості правильних відповідей на завдання підсумкового тесту	Оцінка за курс залежно від кількості правильних відповідей:		
	«відмінно» А		90-100
	«добре» В		80-89
	«добре» С		70-79
	«задовільно» D		60-69
	«задовільно» E		50-59
	«незадовільно» FX		35-49
	«незадовільно» F		≤ 34

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо

Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

(залік)

Поточне оцінювання																Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1										Змістовий модуль 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	4	4	4	4	4		

Розподіл балів, які отримують студенти

(екзамен)

Поточне оцінювання																Кількість балів (екзаменаційна робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 3										Змістовий модуль 4							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	5	5	5	5	5		

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна) література до курсу

1. Варій М. Й. Загальна психологія.: підр. 3-тє вид. К.: Центр учбової літератури, 2009. 1007 с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія: навч. посіб. К. : Либідь, 2005. 400 с.
3. Вікова та педагогічна психологія: навч. посібник / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2007. 344 с.
4. Загальна психологія: навч. посібник. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. К.: Каравела, 2019. 464 с.
5. Кацавець Р. С. Вікова психологія: навч. посібник. К. Алерта, 2019. 112 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: навчальний посібник для вузів. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: ЦУЛ, 2008. 271 с.
7. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. К. Ліра, К., 2021. 564 с.
8. Пальм Г.А. Загальна психологія: навчальний посібник з мультимедійним курсом. Д.: Вид-во ДУЕП, 2012. 256 с.
9. Педагогічна психологія: навч. Посібник для пед. ін-тів / Л. М. Проколієнко, М. Й. Боришевський, В. О. Моляко, інш.; під ред. Л. М. Проколієнко, Д. Ф. Ніколенка. К.: Вища школа, 1991. 183 с.
10. Савчин М. Вікова психологія: навч. пос. 3-тє вид., перероб., допов. Київ: Академія, 2017. 366 с.

11. Сергеєнкова О. П. Педагогічна психологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 168 с.

7.2. Допоміжна

1. Бондарчук О. І., Бондарчук Л. І. Основи психології та педагогіки: Курс лекцій. К. : МАУП, 2002. 168 с.
2. Головінський І. Педагогічна психологія. К.: Аконт, 2003. 287 с.
3. Заброцький М. М. Основи вікової психології. навч. посібник. Тернопіль: навч. Книга Богдан, 2009. 112 с.
4. Заброцький М. М. Педагогічна психологія. К.: МАУП, 2000. 100 с.
5. Немов Р. С. Психологія. Учеб. для студентів высш. пед. учеб. заведений. В 3 кн. Кн. 2. Психологія образования. М.: Владос, 1995. 606 с.
6. Павелків Р. В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: навч. посібник. К.: Академвидав, 2008. 432с.
7. Психологічна енциклопедія / Автор-упорядник О. М. Степанов. К.: Академвидав, 2006. 424 с.
8. Савчин М. Педагогічна психологія. Дрогобич: Відродження, 1998. 142 с.
9. Семиченко В. А. Психологія педагогічної діяльності: навч. посіб. К.: Вища школа., 2004. 335 с.

8. Інформаційні ресурси Бібліотеки,

інтернет, електронні книги.

1. Презентація на тему: "Предмет психології. Методи. Психологія відчуття і сприймання."Режим доступу:
<http://svitppt.com.ua/medicina/predmet-psihologii-metodi-psihologiya-vidchuttya-i-spriymannya.html>
2. Презентація на тему: «Зорова сенсорна система людини» Режим доступу:
http://krempeddoshk.at.ua/load/zagalna_psikhologija/zorova_sensorna_sistema_ljudini_prezentacija/9-1-0-261
3. Електронна онлайн бібліотека Варій М. Й. Загальна психологія Навчальний посібник / 2-ге видан., випр. і доп. К.: «Центр учбової літератури», 2007. 968 с. Режим доступу:
http://ualib.com.ua/b_113.html

Електронні посібники:

1. Максименко С. Д., Соловієнко В. О. Загальна психологія: [Електронний ресурс] Навч. посібник. К.: МАУП, 2000. 256 с. Режим доступу: <http://www.twirpx.com/file/159279/>
2. Скрипченко О.В. Загальна психологія. Либідь, 2005, 465 с. Режим доступу: <http://eknigi.org/psihologija/125358-zagalna-psihologiya.html>
3. М'ясоїд П. Загальна психологія. Вища школа, 2004: <http://padabum.com/d.php?id=85664>